

MEMORIAL

rat Marii Wittek

Przepracowanie teatru do digitalizacji
Barbara Rojalska 2014

LHP

7-612 Sobota

lonki 2014

2014 Lapiak Słaski

Szcz.

DEPTA Regina
 - KASPROWICZ ii v
 2d. Lapiak Lapiak

1781 / uSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI

TECZKI 1781/WSK *Depta Regina*

IV° KASPROWICA

z d. Lapiak

I./1. Relacja ✓

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja —

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie —

I/1. Relacja

- Schemat relacji o wojennej służbie kobiet - żołnierzy w I i II Armii Wojska Polskiego w latach 1939-1945. Kasprucis Regina - Data wykonania 14.VI.1998r. Akps. k. 2, s. 4.
- Licytura napisana odręcznie przez relatorkę (b.d.) z dopiskiem i postaci listu do „Szy”. A-4.k.2, s. 4.

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
w I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można również sporządzić w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu, ale nie rozdzielając opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko / także panieńskie z datą zmiany /, imiona *Regina / Karpowicz z. Lipsiak w. 1940 r. Y m. na nazwisko Depta, 1949 r. VII m.*
2. Data i miejsce urodzenia / w przypadku wsi podać powiat / *1915 r. 18 listopada, Dabrowa, pow. Puławy*
3. Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej *Marcin i Paulina z. d. Orzech, Ojciec zginął, na 1. wojnie, matka praca: na roli*
4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu *Regina Karpowicz, Górczyca 9. p/b, Sobota 59612. Kod. pow. Lubowek 3f.*

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie / nazwy szkół i lata ich ukończenia / *5 kl. Powszechnej*
2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem *Dabrowa, pow. Puławy, woj. Lublin*
3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem / nauka, praca - jaka ? / *Stwiersta, w gospodarstwie, bo, bo, niemiata rolnicow.*
4. Przynależność do ZHP, PWK, PCK, Związek Młodzieży Wiejskiej, Sodalicia Mariańska

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data / *Plutonowy = Sierżant*

9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne *Krzyż, Partyzancki = Kawalerski, medal, wycięstwa, i Odznaka, za Zasługi.*

V. ŻYCIORYS POWOJENNY

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ służby wojskowej na życie powojenne. *Narówki trudne, byłem, wólowa, i chowa, do tego, mój, został, zamordowany, od Niemców 1943 r. aresztowany Stanisław Depta, za B.C.K. wyjechałam, na Zachód, i tu ciężko, wzięłam, się za gospodarkę, wyjechałam, za mój 2. raz mój, niechciał, pracować, na roli, poszedł, do U.B.P. do Wrocławia, tam, zrobił sobie, przepustkę, i pojechał, do rodziców, do Poznania, i tam, zajął, a ja już, się robię, niedołężna, bo stara, pracy, mi byto, niebrało, ciężkiej, i społecznej, 18 lat byłem, potem pomocnikiem Z.B.H.D. Słabiej przedmiotem*

W celu gospodarki 10 lat radna, do gm. i pow. rady, i partyjne. miałam Obowiązki

2. 7. jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska.

3. Obecne źródło utrzymania / emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa /

renta, Hyjatkowa = 2 grupy, od początku, mój, wiek, i pomniejszki, poniżenie, zwiadczenie; osłabienie.

4. Obecny stan zdrowia

18/12
441

4. Lycionys,

Urodzonym 18.XI 1915 r. w Dąbrowie
 Wronowskiej, pow. Puławy, obecnie Białym, woj. Lublin, pochodzę z rodziny robotniczej,
 Ojciec mój, uginął, na wojnie śmiertelnie
 miałam lat 14 jak, mi zmarła matka
 zostałam całkowicie sierotą, musiałam
 się starać, w gospodarstwie, żeby zarobić,
 na życie, w r. 1940 wyszłam, za mąż,
 w czasie okupacji należałam do Partii,
 prowadziłam działalność, jako telefonistka,
 opowiedziałam materialnie, do Batalionów
 Chłopskich, gdzie miałam możliwość ukoń-
 czyć kursy - seminaryjne, na dnie, że
 mój mąż, przeginał, materiał do B. Ch.,
 życie moje, zaczęło, trwać, kłódko,
 następnie 3. lutego, późniejszy mój mąż,
 został aresztowany przez Gestapo Niemieckie
 i po miesiąc czasu, został zamordowany
 w Lublinie, na Majdanek, było to w r. 1944.

14 stycznia, zostalam sama, jeszcze bar-
 dziej Szielnijska, i jeszcze Bardziej wyto-
 wata, w sierpniu, tego samego roku doszlo
 do latam sie, od swoich towarzyszy, ze sie
 mobilizuja Wajsk Polskie, i F. wczesnia
 1944 r. postanowilam sie wylosic, na Ho-
 misje - Wojkowa, w Opolu Lubelskim, Ho-
 misja, w Opolu dala mi skierowanie, do
 R. R. w Lublinie, tam mnie przydzielono,
 19.11.44. w Lub.
 do 64. Szpitala Ewakuacyjnego, w Lublinie,
 Treba dodac, ze Szpital 64. byl pod nad-
 zorem Komendanta Szpitala Stokieckiego
 a Majora Strojewa, dyscyplina, byla tam
 surowa, pracy, pracowal mladz, nie 8 siem godz
 jak, w obecnym czasie, sie pracuje, lecz 18,
 byli, od 5. rano, do 11, w noc, czesto marn
 Nasz Komendant mowil, ze kolmi, to
 sa Hasi, czyli Polacy, a byli to pierwszej
 linii frontu, i musielismy, bez przerwy

3.
pracować, na polce byłam, najwięcej
odpowiedzialna ja, bo byłam, w starszym
wieku, miałam, wtedy 28 lat, i byłam,
dotego ochotnikiem, i inne dziewczęta, to
to były mobilizowane, z okolic Ternopol
skiego, i Lwowskiego, służba lekarska, to była
większość Polkiń, przy transportach
rannych, na siebie przyjeżdżać, to był kuzyn
Jan Major z Andrejewa, siostrą Inesrona, i
ja, transporty mieliśmy często, i w dużej
ilości, było dużo mikrozmian, gdy
ranni żołnierze, na siebie przyjeżdżać zob-
aczyli zobaczyli Radzickiego Majora, które
było każdeemu osobna przetłumaczenie
znaczenie Majora Andrejewa, ja ze swej strony
oceniłam ofiarność Majora Andrejewa, pomimo
że nam, nie dostał odpoczynku, bo narodził,
którego miał pracować przy rannych,
po 5-ciu miesiącach całkiem rozpadłam,
na rzeżenie, i zostałaam przeniesiona, do 66.

4.

Spitala, na odpocynku, i karakem, na
leczenié, po Komisji Lekarskiej, zostalam zwol-
niona, z Wojska, w dniu 9. marca 1945 r.,
wrócilam, znow, do wioski rodzinnej,
pamiętalam, o tem, co nam mówili
Psychosomaty-Polityerom, że za naszą
pracę, są Ziemię-Odrzyckom, na Łachodzie
Blisna 1946 r. postanowilam wyjechać, na
Łachod, do znajomych, których, już tam
zamieszkałi, mając tam zamieszkałam ulica
ex północy objęto 5. k. gospodarstwo, w pro-
dzie budynki, to były w tym stanie, ale,
i tem byłam zadawalna, w r. 1949 w lipcu
poraz, drugi wyszłam z domu, kiedy
mnie zadzwonił bo z mego meza robotni-
ka zrobił, się robotnik Świątowy, przeie-
dził mi, że gospodarstwo moja, i zbyłam,
sobie sama robita, sama olturiej gospo-
darstwie, nie mogłam, bo zostalam nie sama
lecz, przy nadziei, gospodarstwo mianowicie
zdać,

5.

na skarb Państwa, magi mój pośredł,
do Wojska, czyniąc służbę, po najściu, z
Wojska pośredł, do pracy, do U.B.P. w
Płocku, później został premissory do
Kochanowa do W.U.B.P. Tam sobie tam
zrobił ustęps, i pojedł, do rodziców,
do Poznania, w rodziców pośredł na
Dorajmka, i tam został samny, i po tygo-
dnym czasie znowa, a, dnia 22. września
1952 r. w grudniu w rodzice mi się drücko
ale nie rżane, a poproszoni znowa, por-
ażcie ciężkie spółkati, mnie również i w
Kachodku, w roku 1953, organizowane były
równa Spółdzielnie-Produkcyjne, poproszani
tam, i ja, dokuczano mi tam, że nie mam
wskładu, że nie mam męca, że nie mam
sily, i t.p. porocierpiatam, i to, a byto to
ellamnie najbardziej bolesne, bo nie ma,
o głodzie musiatom ciężko porocować,
Spółdzielnie Por. równa trwała 4. lata.

b.

po rozmiaraniu jej, dostalam 2 ha ziemi
z czego moglam sie utrzymywac,
ostatnio podpadlam znow, na kroniu,
i tej ziemi niedawalam rady, zeby,
zniej konystac, a podatek trzeba
plac i plan zynca rolat, zdatam
ziemie na skarb Panstwa, zostal mi
domek i 33 ar. osiedla, sama bede
komisem na potrzebosac pomocj Panstwa
Natem komeze swoj nieudolny zyciorys

Ma

Stajmistrza Kolerianko

A teraz kilka staj osobistych
Mam wnetka parobke do Kolerianki,
jestli, to jest meceza mozliwa to prosze
mi napisac, czy istnieja jakies renty
dla takich mladoletcju, jak ja czy tez,
nie, zastanawiam sie nacl olalszem
zyciem, cooz barobniej zapadlam, na
kroniu,

A teraz chciałam odponiedzić, dlatego
 nie odesłałam, tamtej Ankiety, którą
 miałam porzystać, z Centralnego
 Związku L.K. bo jeśli się nie mylę,
 to Koleranka ma stamtąd mój ad-
 res, poproszę list mi tamtem Jitka
 zakosić, z okna, z kuchni, szuka-
 tam, ogo szerekie, ale, na proźnio,
 chociaż to byłby Amkita dla
 żołnierszy frontowych, ale miałam
 zamiar, przez taką osobę wyko-
 rzystać ją, bo są u nas 3 kobiety
 frontowe, z n. dyżurji, jedna to jest
 ciekła cpora, a dwóch, to są siostry-
 bliźniaczki, podaje ich adresy,
 1. Słobodecka Bronistawa, Górczyca
 pocz. Sobota, pow. Lwówek Śl. Woj. Wrocław.
 2. Alfierowicz Helena, Górczyca,
 3. Cygar Stefania wieś Dworek
 pocz. Stankowice, pow. Lwówek Śl. Woj. Wrocław

Ja, chora, to Kozmowicz Anna, Górcyca,
 Najmilsza Koleżanko, bardzo mi przyjem-
 nie, że się mogą podnieść, z Koleżanku,
 swojemu wotacjomu, oraz swojemu pomocy-
 eicon, moi muszę dodać, że na Zachodzie
 emuje się samobrona, mieszkań, wśród kie-
 raniny, radeńnych, około Krój, z za Buga,
 są słamnie wrogo usposobieni, bez jestem
 Centralanku mieszkań sama, i ołtasobniona
 niemam pomocy, i niem radeńny, trzeba
 dodać, że mam cierpienie. Być może, że się
 raduio wyposadam, ale myślę, że mnie Kole-
 zaka rozkamic. Najmilsza Koleżanko, miwien-
 ery, z mojego życiorysu, będzie można się
 jako artykuł, a jeśli, tak to proszę, mi
 napisać, w jakiej Gazecie, i mniej- więcej
 kiedy. wysyłam również swoje zdjęcie, z
 66 r. bo z ostatniej chwili niemam, Komercac
 Przesyłam mee pozrowieni dla Koleżanki oraz,
 Dla Centralnego Zarządu Ligii Kobiet.

J. Kasprowicz

II. Materiały uzupełniające relexję:

- Ankieta anonimowa opr. puc. J. Krolkowicz u 1967r
rky - oryginał - strona 1 i 2 k. 3, s. 6.

444
18/12

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznane, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(fotografie obce)*

Z góry dziękuję za współpracę.

- Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl/
 w mieście stołecznym,
 w mieście wojewódzkim,
 w mieście powiatowym,
 w małym miasteczku,
 na wsi,
 w osiedlu.

Dlaczego: *Pomieszczać byłam, ma ubiwo i wychowanie, i miałam ramiotowanie, do roli.*

- Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

Warunki życiowe, po zdemobilizowaniu miały być trudne bo najpierw mieszkalam, w najgorszych, a później objełam gospodarstwo 5h, budynki były naszeret rozbastowane, później, i to miałam zdać na Skarb Powiatowa, bo wyszłam poraz drugi, i mój mąż miał iść pracować, na roli.

3. Start ten wydatnie ułatwiła Ci : rodzina,
przyjaciele,
państwo,
społeczeństwo,
instytucje społeczne,
radziłaś sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

*Dostawianie rękot mi nie ułat-
wało, a wręcz, utrudniało*

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:
tak,
nie.

Jeżeli tak , to dlaczego uważałaś to za konieczne:

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztakanie się:

- już w roku 1945,
- kilka lat później, /kiedy/
- kilkanaście lat później,
- wcale nie uczyłaś się,

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:

- ukończyłaś szkołę podstawową,
- " " zawodową,
- " " . średnią ogólnokształcącą,
- " " " zawodową,
- wyższą.

7. Co zadecydowało o takim wyborze:

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś:

8. Podaj zawód , w jakim pracujesz:

Robotnik rolny

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *33.000 zł rocznie*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *skromne*

c/ Czy posiadasz: Telefon,
radio,
telewizor,
adapter,
pralkę,
lodówkę,
odkurzacz,
inne;

9. Czy lubisz swoją pracę: tak,
 nie.

Dlaczego tak jest?

Prace lubię wam, ale było mi najciężiej ciężko, za konie odrabiać.

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:

- ułatwił Ci
 - załatwianie spraw osobistych w urzędach,
 - otrzymanie pracy,
 - dostanie się do szkoły,
 - otrzymanie mieszkania,
 - awans w pracy,
- nie miał żadnego wpływu,
- utrudniał,
- nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

Fakt również przetrwałam, budynki, przed wieżą, co się ważyły, pomóżcie opublikowanie postaci przedrobione, na ten temat były potrzebne musieli przysięść, sprzedałam swoją własną krowę, i niewiele mi się, z tego zostało.

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, nie.
- odwagę: tak, nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, nie.

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Nyski, że 18 lat mieszkając, tam na koncesie wytrwałości, wybranie mnie Wice-Prezesem z. B. H. D. na terenie G. B. N. Sobota, to chyba materia do godności obecnie kandydaty, je na Radną, o G. B. N.

12. Czy jesteś zadowolona ze swych osiągnięć: - osobistych tak , nie.
- zawodowych tak , nie.
- społecznych tak , nie.
- naukowych tak , nie.
- małżeńskich tak , nie.
- towarzyskich tak , nie.

13. Czy utrzymujesz więź z kombatantkami :
Tak, nie.

Dlaczego:

14. Opisz swoje osiągnięcia w pracy:

15. Napisz , kiedy wyszłaś zamaż , czy małżeństwo jest udane, ile masz dzieci, w jakim wieku:

Pierwszy raz wyszłam zamaż w wieku 24 lat. po trzech latach
pożyciu, mąż mój został zamordowany, former Niemiec.
✓ drugi raz wyszłam zamaż, w 9. lat, i tym, po trzech latach
mąż mój został zabity, dwoje dzieci mi zmarło, a dwoje
były niewywe, jestem bez dzieci.

16. Podaj, gdzie uczą się /uczyły się / Twoje dzieci:

- Jak kierowałaś ich losami:

- Czy nie zawiodły pokładanych w nich nadziei:

17. Czy Twoja rodzina szczeni się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- tak,
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

*Bliżki rodzinny nie mam,
a służba, to miało być, to obchodzi.*

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią:

Dlaczego tak jest:

Bo nie oceniam mojego życia.

a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość?

Podaj przykłady:

*awansów, że służba wojskowa, była moim
obowiązkiem państwowym.*

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe?

Podaj przykłady:

*Strasznie radny, nie robiłam,
a raczej wpaść, w nerwowym nastroju.*

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej?

Podaj przykłady:

*Za służbę wojskową, byłam poróżniana,
Przez Bandę Reakcyjną, jako Komunistka
Brista prowadzona i nie wywid, i zawsze mnie
pytało, dlaczego poszedłam, do wojska.*

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby ,Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba?

napewno tak,

20. Podaj:

a/ Ile miałś lat w chwili mobilizacji: *28.*

b/ Jakie miałś wykształcenie? *5 kl. Szkoły Powiatowej.*

c/ Gdzie mieszkałś przed wojną:

- miasto stołeczne,
- miasto wojewódzkie,
- miasto powiatowe,
- miasteczko,
- wieś,
- osiedle.

d/ Gdzie mieszkałś przed mobilizacją?

e/ Gdzie pracowałś?

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłś wojsko? *solitonowa*

g/ Jakie otrzymałś odznaczenia i kiedy? *nie*

h. Jednostka 64. Szpital-Ewakuacyjny w Lublinie

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy.

nr. 1781/USK

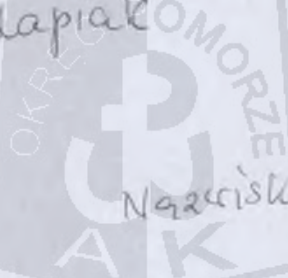
LUP

DEPTA Regina

ul. KASPROWICZ

2 d. Lapiak

1939

1945

Nazwiskowe karty inform. 1

FUNDACJA
GENERAL
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

i

nr. 1781/WSK

24P

DEPTA Regina
II v° KASPROVICZ
z d. Lapiak

Urodz. 18. listopada 1915r. w Dąbrowie pos. Puławy, Polska
Marcyna Lapiak i Pauliny z d. Orzech. W wieku 14 lat
wstąpiła do klasztoru. Pracowała u właścicieli wycieczek. W czasie
okupacji wstąpiła do B. Ch. razem z mężem posługującym
w 1940 roku, który w 1943 został za mord obywateli Wielkop.
Do U.P. wstąpiła 2. września 1944r. po puentelektacji samy-
tarnym pracowała w szpitalu ewangelicznym nr 64 w
dublinie. Zdemobilizowana 22. września 1945r. w stacji w Lublinie.
8. marca 1945r. To wojna zamieszkała w Lublinie i Lublinie.
gdzie wyjechała za mężem Kasprovicz w lipcu 1949r. 22. wrześ-
nia 1952r. została po tej drugiej wojnie.
żł. Życiorys własny Regimny Kasprovicz.

B. Rojek 2014.

DEPTA Regina

